

Slovenska katoliška stranka se ravno zato imenuje „katoliška“, ker se poganja za to, da bi se otroci kršansko podučevali in vzrejevali, da bi šola zopet podobna bila pošteni krščanski hiši, v kateri oča in mati skupaj in složno skušata otroke lepo krščansko izrečiti; slovenska kat. stranka hoče, da bi sploh katoličani smeli po svoji veri in po svojem prepričanju v miru živeti, in da bi se brezverski liberalci v naše cerkvene in verske zadeve ne vtikali, kakor se to žalibog godi ter nam utegne istih zmešnjav roditi, kakoršne so na Pruskem in Švicarskem, kjer zapirajo ali izganjajo škofo in duhovnike samo zato, ker nočejo in ne morejo potrditi krivice, da bi — državna oblast v cerkvenih zadevah zapovedovala.

Dr. Šuc je dosedaj pokazal, da se smemo kot Slovenci in katoličani nanj zanašati, in da mu smejo tudi kmetje popolnoma zaupati.

Ljudstvu v poduk je spisal več knjig, je prve politična društva na Slovenskem ustanovljal, da bi ljudstvo zdramil, naj bi se začelo zavedati svojih ustavnih pravic, in bi jih v svoj prid modro obračalo. G. dr. Šuc je sin kmečkih starišev, pozna prav dobro žulje in težave kmečkega stanū, je pa tudi zmožen in pripravljen, za blagor kmečkega stanū se potegovati. Se ve, da Vam kandidat slovenske katoliške stranke ne bo zlatih obljub delal, kaj da bo vse v dež. zboru za Vas opravil. En sam poslanec ne more nič opraviti, le v zvezi z drugimi tovariši, ki so enih misli, zamore kaj storiti. V graškem deželnem zboru ste dve stranki: nemško-liberalna in pa katoliška stranka poštenih Nemcev, kateri so tudi našim narodnim tirjatvam pravični ter poznajo in spoštujejo naše narodne pravice, zatorej tudi g. Herman k tej stranki spada. Ta katoliška, tudi nam Slovincem pravična stranka, je sicer v manjšini, ali modrost in prava korist tirja od nas, da manjšino, kolikor le mogoče z novimi poslanci pomnožimo, ojačimo, da bode bolj uspešno zamogla nam v korist delati.

Volimo tedaj Slovence domačina, gosp. doktorja Jožefa Šuca, za svojega poslanca, ne pa Nemca liberalca, ki naših potreb ne pozna, ter ne ve, kar je katoliškim Slovincem v blagor. Volilce svoje stranke vabimo, da se zberejo pred volitvijo ob 8. uri v Golovi vrtni dvorani, kjer se jim bo naš kandidat, g. dr. Jož. Šuc, predstavil in svoj program razvil.

Volilni odbor v Slovenjemgradu.

Gospodarske stvari.

Napravljajmo si sami drevesnice!*)

Da umna sadjereja veliko dobička prinaša,

*) Dopisnika iz „Noršinec“ v „Slovincu“ št. 48., ki hoče za sadjerejo „poseben“ list, naj spomnimo istarega prigovora: „Boljše je, drži ga kakor lovi ga!“ Ne le o

da je sadunosno drevje neprecenljiva dobrota, pravi blagoslov za kateri bodi kraj, to je tako občno pripoznana resnica, da bi le vođo v Dravo nosili, ko bi o tem več govorili. Tudi dobre volje ne manjka, zasajati sadovnih dreves, kar se vidi skoro po vseh krajih mile nam slovenske domovine. Ali ti dobri volji se stavijo za preke na pot, ki so dostikrat nepremagljive, saj za zdaj nepremagljive. Po mnogih krajih primanjkuje najprej priložnosti, dobro izrejenih sadunosnih dreves zlahtnega plemena si pridobiti; na drugi strani je pa tudi njih cena dostikrat tako visoka, stroški za prevažanje iz kraja v kraj tako veliki, trud in pisanje za nje marsikomu naših kmetovalcev tako zoperno in sitno, da slednjič tudi dobra volja mine in ostane vse pri starem.

Tem zaprekam sadjereje v okom priti, vidimo le eno sredstvo in to je: naprava drevesnic, drevesnih šol v prav obilnem številu in po toliko krajih kolikor le mogoče. Tudi tu naj si pomaga vsak sam sebi in vsem bode pomagano! V dosego tega namenā se pa morajo začeti priprave delati in tu povzdignemo svoj glas in kličemo svojim bralcem in po njih drugim Slovincem, katerim je za napredek mar: „Napravljajte si drevesnice!“

Kdor si le more, in more si skoraj vsak, kdor ima nekoliko soli v glavi in prostorček zemlje, naj si potrebna drevesa sam doma izredi. To je več kot iz enega ozira najbolj koristno. Prvič ga doma izrajena drevesa najmanj stanejo, drugič in to je najvažnejše, doma izrejena drevesa na svoje mesto presajena tudi najbolj rastejo, ker so obnebu in zemlji že privajena. To je treba dobro preudariti, če se drevesa iz daljnih krajev naročajo. Drevo toplejšega podnebja, boljše zemlje privajeno, ako se v hladnejši kraj, celó drugo zemljo presadi, bode težko veselo rastle in obresti za trud in potrošeni denar poplačevalo. Toraj zarezajmo si doma potrebnih zlahtnih dreves!

To pa tudi ni nobena pretežka, preumetna in ne izpeljiva stvar. Skoro vsaka hiša ima vrt, na katerem si odreja sočivje za domače potrebe. Tu naj se odloči gredica za posejanje pešek, katerih si je treba od zrelega sadja med letom naberati, da jih je na jesen za saditi. Ako se dela jabelčnica, (tukla), gruševac, naj se po zadnji preši, predno se pusté kisati za jesih, tropine izrečetajo, in pešek se dobi na maselec in pinte (bokale). Te se primerno hranijo, da ne splesnijo, pa se tudi preveč ne posušijo. Na jesen, predno začne zmrzovati, to je okoli srede novembra, se v

napravljanju drevesnic, ampak sploh o sadjereji se je po „Gospodarju“ že toliko razglasilo, da ima dovolj poduka, kdor ga imeti želi. Glej letnik 1872 strani 68, 236, 418; letnik 1873 strani 198, 265, 360, 401, 418, 427. — Tem se vvrsti naslednji sestavek. Tako dalje še pa Slovenci nismo, da bi za vsak oddelek gospodarstva in kmetijstva posebnih listov vzdržati zamogli. Torej: „Boljše je, drži ga kakor lovi ga!“ Vredn.

pripravljeno gredico posejejo, kakor vsako drugo seme, le ne pregosto, in drugo spomlad je veselje gledati, kako drevesce za drevescem iz zemlje poganja. Take sajenke je pa treba plevela varovati, da jih ne zaduši. Jeseni, če je vreme bilo le nekoliko ugodno, je mnogo drevesc že za gosje peró debelih in za presajenje v drevesno šolo vgodnih.

Za drevesno šolo se potrebuje nekoliko gredic dobro predelane, pa vendar ne predobre zemlje. Tu sem se drevesca po vrsti — vrsta za 1½ črevlja od vrste — drevesce tudi po 1½ črevlja narazen posadijo. Zdaj ima kmetovalec divjakov doma če reje, kar je veliko vredno.

Tretjo spomlad se požlahtnijo divjaki. K temu potrebujemo žlahtnih cepičev ali sušljenkov, katerih si moramo omissliti. To se pa mora zgoditi že po zimi meseca decembra, januarja ali februarja o toplem, suhem vremenu. Ako imaš že sam žlahtno jablano, gruško, ktera zasluži, da jo dalje plodiš, nareži si o imenovanem času cepičev, namreč vršičev žlahtnega drevesa, ki imajo les poslednjega leta. Starejšega lesa ni dobro jemati, prepočasno raste. Če pa nimaš sam takega drevesa, naroči si cepičev od zanesljivega, izvedenega sadjerejea, kar sicer nekoliko krajcarjev stoji, ali gotovo ne toliko, kolikor jedno samo požlahtnjeno drevo iz daljne drevesnice naročeno in po železnici pripeljano. Narezani cepiči se hranjujejo s spodnjimi konci potaknjeni v vlažno prst v kleti do časa požlahtnovanja. Meseca marcija, aprila, ko ne zmrzuje več, in ko so se popki na divjakih že nekoliko napeli, je čas za požlahtnovanje. Ta posel mora se pri umnem sadjerejcu naučiti, kar dan denešnji ni več tako težavno. Poznamo v Mariborski bližnjavi viničarja, ki na malém prostoru po sto in sto žlahtnih dreves odreja in leto na leto po 70—100 goldinarjev za nje dobiva. Kar jeden zmore, zakaj bi tega tudi drugi ne mogli? Kako se požlahtnauje, to opisovati bi tu presegalo meje današnjega spisa. O tem hočemo prihodnjič enkrat obširnejše govoriti. Za danas smo zadovoljni, ako smo s tem le pri nekterih svojih bralcev voljo in sklep vzbudili, napraviti si drevesnico.

V Mariboru. J. M.

Kmetijski stroji,

njih dejanska korist in poraba.

IV.

Clayton-Shuttleworth-ova mlatilnica na vlačilo (Göpel).

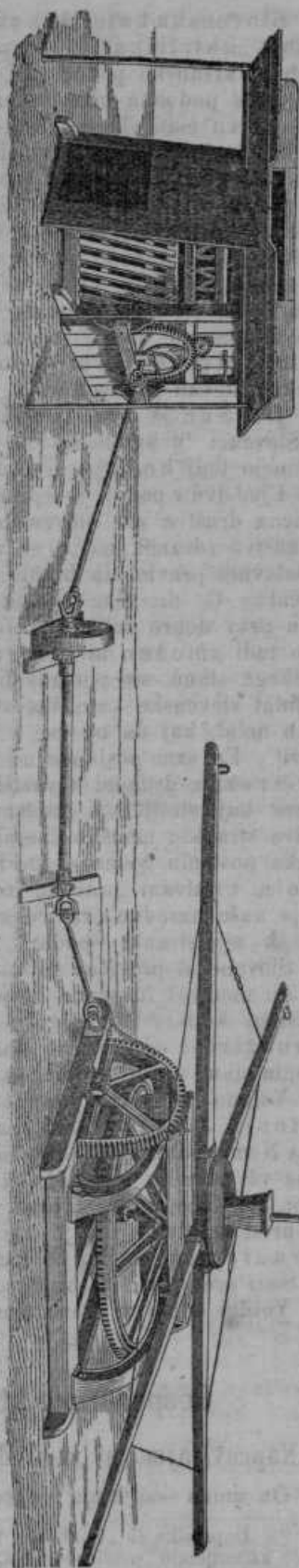
Kdor ima toliko zemljišča, da se mu izplača kupiti mlatilnico večje zmožnosti kakor je ima ročna mlatilnica, in kdor ne prideluje toliko žita, da bi mogel postaviti parno mlatilnico, temu se priporoča vlačilna mlatilnica (Goepel-Dreschmaschine.)

Kakor že ime poveda, jo goni vlačilo, v katero se poljubno vprežejo voli ali konji. Z vlačilom se pa dajo tudi goniti drugi stroji, n. pr. mlini za snaženje žita, rezalka za klajo, mlin za debelo ali žrnjeno moko, žaga za les in prekle itd. Clayton-Shuttleworth-ovo vlačilo, ki ima c. kr. izključljivo privilegijo, je napravljeno iz samega vlitega železa in sicer tako umno in praktično, da pri največi zmožnosti, ki se le doseči da, vendar malo poteznih moči potrebuje.

Podoba (fig. III) kaže vlačilo na desni strani. Glavno koló, ki vse goni, je vodoravno (horizontalno) s kegljasto osjo; s svojimi zobmi se prijema nazobčanega tolstega kolesca, ki je na ósi drugega, po konci tekočega presličnega kolesa.

Glavno kolo goni torej s pomočjo tolstega, ósnega kolesca navpično (senkrecht) postavljeno preslično kolo (Stirnrad), in to se prijema z malim nazobčanim kolescem, ki je dóli na glavni ósi, napeljani do mlatilnice. Do glavne ósi gre torej gonilna moč po četerih kolesih.

Glavna, železna ós iz treh drogov sestavljena, se ujema z ósjo valjca v mlatilnici. S pomočjo omenjenih

(Fig. III.) Clayton-Shuttleworth-ova mlatilnica na vlačilo (Göpel.)

nazobčanih koles (dvojni presad) se doseže jako velika obratna naglost (Drehgeschwindigkeit) ter se mlatilni valjec v stroju 1000 do 1200krat v eni minuti zaobrne, v tem ko vpreženi živini ni treba hitreje stopati kakor po navadi. Narisana podoba predstavlja mlatilnico, ki je neposredno s pomočjo oši z vlačilom v zvezi.

Zamore se pa tudi drugači naravnati. Ob koncu drugega droga (proti mlatilnici) se namreč vidi kolesce, na katero se jermenje speti da. Po jermenji se vsak drugi stroj zvezati zamore, ako se mu pristavi obračalo (Triebrad), in po jermenu v zvezo spravi s kolescem na ósnem drogu. Še celó več strojev se po tem načinu zvezati da. — Vez s pomočjo jermena je posebno tačas potrebna, če mlatilnica ne stoji na ednaki ravni črti z vlačilom, ampak višje ali na strani. Ako je to, se sname tretji ósni drog, in ob koncu drugega droga, kder je kolesce za jermen narisano, se pritrdi primerno veliko kolo, manjše pa na valjčevi ósi pri mlatilnici, ki se z jermenom zveže s kolesom na glavni ósi. Ta način se posebno zato priporoča, ker se po njem lahko precej prostora in tudi moči prilrani, ako ne more mlatilnica na enako ravni črti z vlačilom stati, ampak se mora na strani postaviti. —

Mlatilnica sama je prav močno izdelana ter ima valjec iz kovanega železa, namreč podolgovate zobate laštice, kakor vreteno, ki mlati žito, tolkalnica. Po različnosti žita, ki se ima mlatiti, se tudi tolkalnica vravnava. Žito in slama se izmetava vsako posebej. V naslednjem podajemo pregled zmožnosti in cene popisane mlatilnice, ki se dobiva v zalogi Clayton-Shuttleworth-ovih kmetijskih strojev v Mariboru:

V 10 urah zmlati:

Z 1 konjem	40 vaganov in stane.	464 gld.
" 2 konjema	60 " "	620 "
S 3 konji	80 " "	708 "
" 4 "	100 " "	904 "
" 5 "	120 " "	963 "
" 6 "	150 " "	1159 "

Ovsa in ječmena se za tretinko več v istem času zmlati. Cena velja za vlačilo in mlatilnico na jermenje; brez jermenja pa in se samo osjo je cena nekoliko nižja.

(Na dalje sledi.)

Gospodarske skušnje.

Nekaj o svinjoreji. Vsako svinjče ni za pitanje, ampak treba dobro razložiti. Hočeš dobre, mehke svinjetine dobiti, pitaj svinjo, ki je 1 do 1½ leta že stara; gledaš pa bolj na slanino ali špeh, pitaj 2letne svinje. Od starejih svinj ni mesó posebne dobrote, od mlajših pa slanina ne, marveč je bolj puhla, gobasta. — Poglavitna piča je seveda krompir, toda pridevati mu gre iz začetka na debelo zmlate fižolove in grahove mōke, potem pa ječmenove. Piča se kuha. — Pita se

pa najdalje za mesó 10—12, za slanino 18—22 tjednov; dalje pitati je potrata.

Da sadunosna drevesa mravelj ovarjemo, priporočajo umni vrtnarji, na steblo proti zemlji napraviti s kredó širok obroč, čez katerega mravlje nočejo iti. Če dež obroč izpere, napravi se po dobro osušenem stebelu nov obroč. Poskusi; skušnja ni draga.

Dopisi.

Od Savine. 23. aprila. (Dr. Vošnjak, njegovi volilci in Jezuitje.) Vsak poslanec ima dolžnost, želje in koristi svojih volilcev dobro zastopati in tako govoriti, kakor bi večina njegovih volilcev govorila in to tirjati, kar bi oni na njegovem mestu tirjali. Komaj pa je poslanec naše Savinske doline in Posavja za nove „verske“ postave glasoval in s tem pokazal, da koristi slovenske domovine ne pozna, ako národno duhovstvo „policijski nadoblasti“ izda, je že drugič mahnil po kat. cerkvi, ko je glasoval tudi za to, da se redovniki družbe Jezusove ali Jezuitje iz našega cesarstva iztirajo, kakor bi bili sami tuji in nevarni hudobneži, kateri našej slovenskej domovini škodo delajo.

Poglejmo na dela častitih očetov Jezuitov in volilce dr. Vošnjak-a, ter se vprašajmo: je-li res Vošnjak govoril v smislu večine svojih slovenskih volilcev? Odgovor: gotovo da ne, ako naši možje celo nepristransko stvar prevdariti hočejo. Znano je, da v zgornji Savinski dolini so za dr. Vošnjaka glasovali Mozirjani in Rečičani, in o teh vemo, da sami in njih rodbine rade vsako leto večkrat grejo v bližnjo cerkev sv. Frančiška, ter se veselijo lepe božje hiše in še posebno krasne mašne obleke, najlepšega keliha in najdražje monštrance blizo in daleč. Znano pa je, da so ta najdražji kinč vseh cerkev v našej Savinski dolini pripravili Jezuitje, ker so prve misijone v naših krajih ravno pri sv. Frančišku imeli, ob katerih se je veliko 1000 ljudi sbajalo, da so potrebnih božjih naukov poslušali. Cesarji, kraljice, knezinje in grofice so iz domačih krajev, iz Francoskega, Laškega, Polškega in Českega dragočnosti semkaj pošiljali, da se je tukaj Bogu dostojna pobožnost obhajala. Ti spominki nekdanje slave svetišča pri sv. Frančišku, čeravno jih je mnogo za Jožefa II. uplenjenih bilo, so še do denešnjega dné slava ljudstvu po Savinski dolini! Al torej ljudstvo odobrava postopanje poslanca, ki naslednike onih velikih dobrotnikov našega kraja preganja? Vprašajte ljudstvo, in slišali boste: To je grdo, nevhvaležno, nesramno!

Volili so dr. Vošnjaka za poslanca tudi možje od sv. Jurja pri Rifniku razun treh. Tukaj so pred dvema letoma imeli trije slovenski očetje: Staré, Kos in Valjavec misijon, katerega